

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תצא

- ב..... תקח לך - השתדלות מתוך אמונה
- ה..... על אויבך - החלש יאמר גיבור אני
- ח..... כי תדור נדר - קבלות טובות בתיקון המעשים
- יא..... קול דודי דופק - ימי רחמים ורצון
- יב..... קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו
- טו..... על דבר - להרבות בדברי חיזוק ועידוד

פרשת כי תצא

תקח לך - השתדלות מתוך אמונה

בפרשתן (כה יג-יז), 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה, לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה, אבן שלמה וצדק יהיה לך וגו', זכור את עשה לך עמלק' וגו', ופירש רש"י טעם סמיכות המקראות 'אם שקרת במדות ובמשקלות הוי הואג מגירוי האויב', (ומקורו במדרש תנחומא ח). תמה הגה"ק הנצי"ב זי"ע ('העמק דבר'), כיצד ניתן לומר שעמלק בא על ישראל בעוון משקלות, והרי לא היה במדבר שום עניין מקה וממכר שנצרך לו משקלות מדויקים, ולא היה שייך לחטוא בזה. עוד קשה דאיתא בגמ' (ב"ב פח:)'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', מה חומר העוון ב"ב עד שהוא גדול מעריות.

ומבאר הנצי"ב באריכות גדולה (עיי"ש בכל דבריו הנעימים), ותוכן דבריו הוא, כי המשקל במשקלות ומרמה

את הקונים בשביל להרוויח יותר הרי זה נובע מחסרון אמונה בה' הזן ומפרנס בהשגחה פרטית לפי מעשיו, והרי"ז בגדר 'אביזריהו דעבודה זרה', ועל כן קשה עונשן של מידות יותר מעונשן של עריות, כי אבן, חסרון האמונה קשה יותר מעריות.

ולכן אמרו שעמלק בא בעוון משקלות, כלומר, באותו 'שורש' העוון, שהרי עמלק הגיע אחר ששאלו 'היש ה' בקרבנו אם אין' (שמות יז ז), וכלומר, שנסתפק האם הקב"ה משגיח עליהם תמיד גם באופן שאין ההשגחה נגלית לעין כל, ומיד היה 'יבוא עמלק' (שם ח), והוא כאותו שורש החטא של משקלות, הבא מחסרון האמונה בהשגחה פרטית, ועל חסרון האמונה בא עמלק.

בלל הדברים, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד אחרית שנה², וכל השתדלות אסורה

א. כך ביארו צדיקים בנוסח התפילה (מוסף לר"ה) אשרי אדם שלא ישכח, אשרי מלשון חיזוק, כדכתיב אשרו חמוץ (ישעי' א יז), ובא לומר, חיזקו ואימצו ידי האדם אשר גם בעת אשר 'לא ישכח' - בעת שכביכול אינו 'מוצא' ואינו רואה את ה' (אשתכח בלשון ארמי הוא לשון מוצא, מצא), כי כביכול הסתיר הקב"ה את פניו ממנו, ובכ"ז עדיין הוא מקיים בעצמו 'ובן אדם יתאמץ בך', אותו חזק כי מעלתו גדלה עד מאד.

ב. בדרך רמז אמרו לפרש בהאמור בפרשתן (כד י-יא) 'כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו, בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החוצה', והיינו, שאסור למלווה להיכנס אל בית הלווה שאינו משלם את חובו כדי ליטול ממנו משכון, אלא צריך לעמוד בחוץ ולבקש מהלווה שיתן לו, ואפשר לומר, שבאה התורה להזהיר את המלווה שלא ירבה בהשתדלויות שונות ומשונות לקבל את 'המגיע' לו... אלא יתאזר באמונה בבורא עולם שאם אכן נגזר שהמעות יחזרו אליו הרי יכול להרגיע את עצמו, ולעמוד בחוץ, וכבר יגיעו אליו ה'עבוט' והמעות, מבלי שיטרח ויוסיף דאגה ורוגז...

וכאותו מעשה שסיפר הגה"ח רבי שלום בראנדער זצ"ל, איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא ולו ממון הרבה כחול הים, באחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפרעון 'והילד איננו'... מה עשה זה המלווה קיים רק את הסיפא של הפסוק - תהיה לו כנושה, והיה הלה מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק, הלווה שלא הייתה בידו אפילו שוה פרוטה החליט בלית ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה רדף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מציפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע שם קיוה למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא ושפך את לבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה - הרי זה לוה רשע ולא ישלם... א"ל הרה"ק דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר, וישאל המלווה האם הרבי מבטיחני, חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה) לעולם לא תפסיד את מעותך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף כבר ימצא את דרכו

ובהאי עניינא מצינו דברים נפלאים בספר 'עמוד העבודה' להרה"ק רבי ברוך מקאסוב זי"ע (דרוש הביטחון ט-י), כללל דמילתא, מיום בריאת העולם לא הפסיד אדם אף פרוטה אחת ולא הרוויח פרוטה אחת. ואף שבעין גשמית נראה שהפסיד ממון, באמת לא יצויר שום הפסד אצל שום אדם. והנה אמרו חז"ל (ביצה טו.) כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד ר"ה, אמור מעתה, אם יצויר שיכול האדם להוסיף על ידי יגיעתו

(או יתירה)^ג לא תועיל לו להרוויח אפילו פרוטה שחוקה קמנה יתר ממה שנגזר עליו, והמאמין בחי העולמים יודע שכל יגיע כפיו ועיסוקיו לפרנסתו אינם אלא משום שכן ציוה המלך וגזר על ברואי עולם 'בזעת אפיך תאכל לחם', אך אין שום שייכות בין ההשתדלות והשגת הפרנסה. ולא עוד אלא שהאמונה הטהורה בהקב"ה שהוא המכין פרנסתו, היא הצינור והדרך להביא לו פרנסה בהרחבה.

להגיע לידך... כשמעו כי כן הבין כי 'יש דברים בגו' ויען ויאמר הריני מוחל בלב שלם ללוה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחרי מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה זה המלווה למוכר כרטיסי הלאטר"י (לוטו) וזכה בגורלו סכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה 'לא פחות ולא יותר'.

ג. ולא נחשדו ישראל קדושים על הגזל ממש... אלא בכלל 'השתדלות אסורה' היא כשעצם ההשתדלות אינה כרצון ה' וכהוראת גדולי ישראל, או כשהיא על חשבון 'קביעת עיתים' וביטול שיעורי תורה ותפילה, וכל כיו"ב.
ד. ולא זו בלבד שאותה השתדלות אסורה לא תועיל אלא שגם תזיק הרבה והרבה, וכמו שפירש רש"י מה שאמר הכתוב 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה' - לא יהיה לך - אם עשית כן לא יהיה לך כלום... וכבר אמרו חז"ל (דב"ר ד ה) 'אין אדם שומע לי ומפסיד'.

ה. וכפי שהמשיל הרה"ק מרוזין זי"ע ענין זה לעני ואביון שהיה נודד מעיר לעיר, בהגיעו לאחת הערים חיפש אוכל להחיות נפשו הרעבה, וישלחוהו אנשי העיר לבית פלוני שבעליו מכניס אורחים ומקבלם בסבר פנים יפות באכילה שתיה ולינה חנים אין כסף. ויבוא העני לבית בעל 'הכנסת האורחים', אמר לו בעה"ב, אכן כאן תקבל מאכל ומשתה ביד רחבה ונדיבה ככל אשר תאוה נפשך, אך כתנאי קודם למעשה תעבוד עבודת הבית למשך שעה ושעתיים, ולאחמ"כ תשבוע נפשך במאכל ומשתה ביד רחבה ומלאה. כעבור כמה שעות שעבד בהם עבודה קשה ומייגעת פנה העני בשמחה אל בעה"ב, עתה שלם לי משכורת, הראהו בעה"ב הכנס נא אל הבית הסמוך שם תקבל משכורתך, ואכן נתקבל שם העני בזרועות פתוחות בשמחה ובטוב לבב ובשפע אכילה ושתיה וכל הצטרפותו.

תוך כדי אכילתו שמע העני שהאורחים היושבים לצדו משבחים בהתפעלות את טוב ליבו של המארח, על אשר מכניס אורחים בסבר פנים יפות והכל חנים אין כסף, כשמוע העני כן צעק אליהם במר נפשו, וכי לזה יקרא 'טוב לב', שמעביד בפרך את העניים ואח"כ עושה 'טובה' להאכילם, הגידו נא לי היכן ובמה עבדתם עד שזכיתם להיכנס לכאן לסעוד ליבכם במאכל ובמשתה, אף הם ענו כנגדו, איננו יודעים מה אתה סח, מי עובד בפרך ועבור מי עובד... עד שהתבררו הדברים שעני זה נקלע בטעות לביתו של אדם אחר שניצל את תמימותו ואת חוסר ידיעתו היכן הוא משכן הכנסת האורחים, והלה העבידו בפרך על לא עוול בכפו.

ממעשה זה נלמד לשני הצדדים. א. שכל עבודתו ועמלו של העני לא הייתה עבור האוכל, אלא עבור ענין אחר לגמרי, שהרי אף כל היושבים לידו קיבלו מנתם מבעה"ב 'מכניס האורחים' אף בלא עבודתם תחילה. ב. שהאוכל שקיבל העני לא היה כלל תשלום בעד עבודת הפרך שעבד, שהרי אף אם לא היה עובד עבור בעה"ב שהעבידו חנים ג"כ היה מקבל מהמכניס אורחים את מנתו. והנמשל, על האדם לדעת שלא ההשתדלות מביאה לאדם את פרנסתו, וכל חובת ההשתדלות אינה אלא כי נגזר עליו 'לעבוד', ומאידך פרנסתו לא באה לו כלל מחמת השתדלותו... ו. ואין הדברים אמורים רק לעניין הפרנסה, אלא גם בכל צרכי ועסקי העולם, שמצד אחד מחויב האדם לעשות 'השתדלות' (וכגון, מי שיש לו חולה בתוך ביתו שצריך לדרוש ברופאים), אך לאידך, חלילה מלחשוב שאותה 'השתדלות' יש בה כח ויכולת, והיא שתביא עזרו, אלא יתאזר באמונה תמימה כי 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ', ועי"ז ישלח הקב"ה עזר וסיוע שאכן יצליח בכל דרכיו. וכך ביאר הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עץ הדעת טוב) הטעם שנאמר בריש פרשתן (כא י) כי תצא למלחמה, וזל"ק, או ירמוז באומרו כי תצא, אין זו הודעה של השי"ת רק אזהרה וציווי אל היוצא למלחמה, כי בצאתו יצטרך לשים בדעתו ובכוונתו כי לה' התשועה והוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואם ככה אתה עושה כאשר תצא למלחמה שתחשוב כי אין בידך זולת היציאה לא המלחמה עצמה כנ"ל אז ונתנו בידך, וזה לסיבת בטחונך בו כנזכר. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

הוא, ולכן בבוא עליהם הפסד ממון מצטערים ומתאוננים על כך. ובאמת ייתכן שאכן ממון זה בא לידי, אבל אינו מקצבתו, ולכן בהגיע הזמן הראוי נאבד הממון ממנו. ואם היו כל הבריות מאמינים בזה לא היו צריכין לדיני ממונות, כי לא היה ביניהם שום תביעת ממון ולא כפירת ממון, מאחר שהיו יודעים שא"א להיות שום תוספת וגרעון על קצבותם, אבל לא דיברה תורה (בכל הלכות נזיקין, טוען ונטען וכו') אלא כנגד יצר הרע המעורר עיני שכלינו ומטעה אותנו לילך אחר העיניים הגשמיים - לחשוב שפלוגי הויק אותנו.

מוסיף העמוד העבודה, וז"ל. כי בספר 'עשרה מאמרות' לרמ"ע מפאנו ז"ע (מאמר חיקור הדין ח"ד פ"ט) איתא שכל מצוות התורה מתפרשות בלשון עתיד, כלומר אין אתם עתידים לעשות כך וכך, כי הקב"ה ערב

אפילו 'פרושה אחת' יותר מקצבתו א"כ מהו לשון 'קצובין' שבתלמוד. וכן כל הבריות שבעולם - אף אם יתאמצו בכל כוחם לפחות מקצבותיו, לא יוכלו לפחות ממנו, שאם יצויר שיוכלו לפחות א"כ מהו לשון 'קצובין'.

והנה כל הבריות יביעון בפיהם שמאמינים בתורה שבע"פ, ומדוע לא יאמינו במילת 'קצובין' הנאמר בתלמוד... וגם אי אפשר לאיש להוסיף לרעהו על קצבתו, כי הכל קצוב לאדם מן שמיא, ואם יזיקנו או יפסידנו אדם כשלא נגזר עליו חסרון ממון ישלימו לו זאת מן השמים^ה, וכן אם ירבה בהשתדלות לא יועיל לו מאומה כי מה שירוויח כאן יפסיד במקום אחר, נמצא שלא הפסידו זה את זה ולא גולו זה מזה.

והנה ההמון חושבים שהממון שהשיגה ידם והמונח כבר באוצרותיהם שלהם הוא ומכלל קצבתם

ז. סיפר הגר"ז מבריסק זי"ע על אביו הגר"ח, פעם הגיע אל בית דינו יהודי אחד והחל להלל ולשבח את חכמת עצמו כי רבה היא, וסיפר שהוא בעליו של מפעל גדול בעיר, וביום האתמול פרצה שריפה ברחוב שבו נמצא מפעלו, תיכף פנה אליו אחד ממכריו ואמר לו, ראה כעת כל המפעל בסכנה גדולה ועומד הוא ליהפך למאכולת אש, מוכן אני לקנות ממך את כל המפעל במחצית משווי, אך אני לא הסכמתי לו כלל. הלהבות המשיכו והתקרבו אל המפעל וכעת הציע לי ידידי לקנותו בחמישית משווי, גם בזאת הפעם לא נעניתי לו, הלהבות המשיכו עד שכבר החלו ללחך את קירות המפעל מבחוץ, שוב פנה אלי הידיד והציע לקנות את המפעל בעשירית משווי ועדיין לא הסכמתי להצעתו, ואכן ברגע האחרון נעשה נס והאש נעצרה בטרם עלה כל המפעל באש ואני נשארתי עם שלי... אמר לו הגר"ח, דע לך בני, שאין טפשות גדולה ממעשיך, כי בשעה שהאש החלה לבעור בקרן הרחוב והציעו לך למכור את שלך במחצית משווי היה עליך להסכים תיכף כי המפעל באותה שעה היה שווה הרבה פחות מכך... כל שכן לאחר מכן כשהלהבות נאחזו בכתלי המפעל שאז לא היה המפעל שווה ולו פרוטה אחת לפרוטה, ואם לא הסכמת למוכרו אין הדבר מוכיח על 'חכמה' כלל וכלל אלא על ההיפך מכך, אך זאת אפשר ללמוד ממעשה זה, שאפילו הטיפש שבטיפשים העושה מעשה שטות - אם מן השמים נגזר עליו שיישאר בעשירותו כן יקום וכן יהא, כי אין דבר היכול למנוע את רצון אבינו שבשמים.

ח. ידועים דברי החזו"א שסיפר מעשה שהיה, יהודי נכבד הוצרך לגלות לעיר פלונית כשבדרך הליכתו היה עליו לחצות את המדבר, בידעו כי אין מים ומזון במדבר הכין לעצמו מבעוד מועד 'צידה לדרך' כדי חיותו, אלא שלדאבון לב טעה הלה בדרכו ונמשכה דרכו בכמה ימים נוספים, עד שכשמצא את דרך המלך עמד הלה מבלי לחם לאכול ומים לשתות, תוך כמה שעות גבר צמאונו והרגיש כי באו חסרון 'מים' עד נפש, ובעוד שעה קלה תשוב נשמתו ליוצרה ובג"ע תהא מנוחתו... לפתע שמע קול מים מפכים במרחק ממנו, קיבל האיש כוחות מחודשים והלך בעקבות קול המים עד שמצאם... אלא שהמים היו 'מי שופכין', לא ידע האיש מה לעשות שהרי מי השופכין יובילו את השותה אותם לבית החולים למשך כמה שבועות, לא ישתה את מי השופכין הרי שתוך שעה ישב בג"ע לצמיתות... בלית ברירה התגבר על עצמו ושתה 'כדי צמאונו' ממי השופכין כשהוא מרגיש כי הם מכלים כל חלקה טובה בבני מעיו... והמשיך ללכת, והנה לא עבר כברת ארץ ולעיניו נגלה מעיין שבו מפכים מים חיים וזכים מתוקים לשתיה... אבל הוא כבר מילא כריסו במי השופכין... החל ממרר בבכי, לו הייתי ממתין עוד רגע קט הייתי 'זוכה' לשתות מים חיים, ולא הוצרכתי לשתות בית החולים למשך השבועות הקרובים... מדוע מיהרתי ולא המתנתי רגע קט לשתות מים חיים זכים ונקיים...

ומכאן, מן השמים מייעדים לאדם מים חיים וזכים, המתן מעט ותזכה לשתותם, אל תמהר לשתות מי שופכין שלא בזמנו... לקחת לעצמך את ממונך הקצוב לך, באיסור או בהיתר מפוקפקים במקום שיבואו לידך בתכלית ההיתר והיושר...

האריכו רבות בביאור העניין, שבא הכתוב 'ללמד בני יהודה קשת' בדרכי המלחמה כנגד היצר הרע'. וכך כתב ה'אור החיים' הקדוש (ד"ה ודרך רמז), שלכן כתב 'כי תצא למלחמה' מנוקד בפת"ח, לרמזו על המלחמה הידועה, היא מלחמת האדם עם יצרו^ט, ועיי"ש מה שהאריך בזה.

יסוד גדול במלחמת היצר כתב הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע (ד"ה כי תצא) לפרש בלשון הכתוב 'כי תצא למלחמה על אויבך', שבמלחמת היצר על האדם להרגיש שהוא על אויביו, דהיינו שהוא חזק ממנו, ויש בידו היכולת והכח להלחם עמו ולהתגבר עליו, ואז יכול יובל לו. והיינו, כי אחד מתחבולותיו הגדולים של אותו 'אויב' להפיל על האדם אימה ופחד, להחליש את רוחו ולהכניס בלבבו מורד ויראה עד שחוא בטוח שאין בו כוחות הנפש להילחם עם יצרו הרע, ונדמה לו בבירור שאף אם ינסה להימנע מן העבירה הרי בוודאי שבסופו של דבר יפול שרוד ויכנע אליו, וממילא כבר מתחילה אוהו אותו הייאוש רח"ל והוא שומע לקול היצר^י, וכנגד זה דברה תורה ואמרה לכל אחד ואחד מישראל היוצא למלחמה דע היטב והכנס ללבך ולכל רמ"ח אברייך ושם"ה גידיך כי באמת הינך מעל אויבך, אתה הוא

בעדינו שלא נחטא. והנה קשה, אך מתפרשים לא תגנוב ולא תגזול - והרי אנו רואים שבני אדם גונבים וגוזלים.

אלא ביאורו, כי כשראובן גוזל משמעון אלף זוז, נראה בעיני בשר שראובן 'הרוויח' בזה אלף זוז ושמעון הפסידם, אבל באמת טעות גמור הוא, כי אם לא היה ראובן גוזל ונוטל באיסור אלף זוז, היה מרוויח תחתיהם אלף זוז בהיתר גמור. ועתה כשלקח מיד שמעון אלף זוז, לא יתן לו הקב"ה את האלף שלו, אלא לשמעון - כדי להשלים חסרונו... נמצא כשראובן גוזל משמעון אלף זוז אינו גוזל מעותיו של שמעון כלל, אלא את של עצמו הוא נוטל. ובזה יתפרש 'לא תגנוב ולא תגזול' - לעולם לא תהא מציאות של 'גניבה' בעולם, כי אף אם הגנב חושב שהרוויח בגניבתו, הרי באמת של עצמו הוא נוטל. לעומתו כיו"ב - הנגזל, אם ממון זה שלו הוא בקצבתו, ישלים לו הבורא קצבתו ממקום אחר, ואם המעות אינם מקצבתו הרי ממילא היה מפסידם, אם לא ע"י גניבה זו, אזי באופן אחר^ט.

על אויבך - החלש יאמר גיבור אני

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי', בספה"ק

ט. ואיתא שם ב'עמוד העבודה', שאף הבעה"ב שנותן צדקה לעני, מעות הללו של העני הם ומקצבתו, אלא שהקב"ה מוסר מעות קצבת העני לעשיר, והעשיר אינו נחסר מקצבותיו ע"י מה שנותן צדקה לעני - כי מממונו הוא נותן לו. י. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם ריש פרשתו) הביא בשם הרה"ק הר"ב מ'פשיסחא זי"ע' שהתורה נדרשת בדרך פרד"ס (פ"ש רמז ד'רוש ס"ד), והנה, בזמנים הקודמים כשהיה שייך ענין המלחמות עם אומות העולם - בפועל, אזי היה הפשט במלחמות אלו - מלחמת הרשות, ורק הרמז היה על מלחמת היצר. אך בימינו אנו שאין לנו מלחמות כפשוטן אזי הפשט הפשוט 'כי תצא למלחמה' על מלחמת היצר הצורך המבקש להאבידנו, ועלינו להילחם עמו בחירוף נפש, להביסו ולהפילו.

ידוע מאמרו של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שאביו הרה"ק המהרי"ד היה חוזר בשם קדמונים שסדר הפרשיות וקריאתן נתקנו על ידי הקדמונים על פי סודות עליונים, והם מורים הוראות למעשה המיוחדות לזמן קריאתם, ולכן קוראים בחודש אלול פרשת 'כי תצא למלחמה על אויבך' ופרשת המלך, כי אלו הזמנים מיועדים לצאת למלחמה עם היצר וחילותיו, וכאשר יצא למלחמה ינצח לבסוף - ונתנו ה' אלוקיך בידך.

יא. כה אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לפרש את דברי רש"י בריש פרשתן (כא יא) 'לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע', שכל דברי התורה - מ'בראשית' עד 'לעיני כל ישראל', בכל רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, הכל ענין אחד הוא - כנגד היצר הרע, שיזכור היטב כי היצר אורב לו בכל פינה שהוא פונה, ואסור לו להסיח דעתו מהמלחמה כנגדו, ואז יעזרהו ה' שינצח אותו מכל וכל.

יב. ובאמת 'חשבון' זה הוא גם מעצת היצר הרע, כי אף אם אמת היה הדבר שבסופו של דבר יפול חלילה, אך מכל מקום אין זו סיבה להתייאש כבר מתחילה, כי אי אפשר לתאר ולשער גודל הנחת רוח שיש לאבינו שבשמים מכל רגע ורגע שהאדם מתבוסס בדמו ונלחם בגבורת נפש לעשות רצון יוצרו וקונו, ואף אם בסוף נכשל בחטא ח"ו, אך עצם המאבק והמלחמה מביא תענוג ושמחה בעליונים.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

החזק ואילו היצר הרע הוא החלש^ג, ואם אכן ירגיש זאת ויאמין בכוחותיו אזי מובטח לו ש'ונתנו ה' אלוקיך בידך'.
 ואין הדברים אמורים רק כלפי צדיק גמור שלא חטא, אלא גם כלפי מי שהרבה לחטוא ח"ו ונפל ביותר במצולות העבירה, שעדיין יש בידו לנצח את יצרו הרע.

וכבר היה מעשה ביהודי שקבל בפני הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע כי כשל כוח הסבל וכבר אין בכוחו לעמוד בקשרי המלחמה עם יצרו, באמרו, אך אמש יגעתני במלחמתי כנגדו והיה ה' בעזרי לנצחו, והנה היום הוא הפילני לפח יקוש. ענהו ה'תפארת שלמה', 'כי תצא לניצחונות' לא כתיב, אלא 'כי תצא למלחמה', כי לא בנצחון חפץ ה' כי אם במלחמה, אף אם יצטרך לעמוד בה כל ימי חייו...

וג. וכבר פירש הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע את הכתוב 'כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שבינו', שכשיצא למלחמה עם יצרו, יעזרהו ה' שישבה מהיצר את ההרגשה שנתן לו היצר לחשוב שהוא שבי בידי היצר הרע ולעולם לא יצא מתחת ידו - ושבית מהיצר את כוחו וטענתו אשר אתה בשבינו.

ועומק הדברים הוא, כמו שכתב הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע בשם חותנו הרה"ק מקאצק זי"ע, שהיצר הרע הינו כ'אריה' אך באמת אינו אלא אריה מ'נייר', כלומר, שכל כוחו של היצר אינו אלא בדמיון, שנדמה הוא לאדם כאריה המטיל אימתו וחיתתו על פני כל הארץ, וככה מכניס מחשבות הבל בלב האדם שקשה לעשות את המצוות, ואין בידו לכבוש את יצרו ולהימנע מן העבירה, אמנם אם יגש להילחם עמו יוכל לנצחו בנקל, ו'לקרוע' אותו כאילו היה עשוי מנייר... ואולי לכך המשילו חכמים את היצר הרע לזבוב (ברכות סא.), כי הוא כדוגמת הזבוב שאין בכוחו להזיק כלל, ואינו כי אם מרחש סביבות האדם, ובזה רוצה הוא לבלבל אותו, כך היצר הרע אין בכוחו להזיק אלא מבלבל בדמיונות שוא ומדוחים, וכאשר ידע האדם את האמת שאותו אויב אינו 'אריה' כי אם 'זבוב' גרידא לא יבהל ממנו כלל...

על כן יאמרו המושלים ב'מעשה' בשני מדינות שערכו מלחמה ביניהם, ולאחת מהמדינות היה לה פלוגת 'קוזקים' שעמדו לרשותה, וכידוע שהם היו גבורי חיל והכל היו נסים בבהלה בראותם קוזקים, כי כל 'קוזק' היה גבוה ביותר ומשונה במידת רחבו, וכל צלם דמותו היה ממש כ'בני הענקים'... והנה הצליחו חיל האויב ללכוד ברשתם 'קוזק' אחד חי, ויקרא שר הצבא לכל חייליו להתאסף כולם כאחד, ויבא את הקוזק, ותיכף הוריד מעל ראשו את ה'קוטשמע' (מין כובע גבוה), וראה זה פלא, הקוזק נעשה נמוך בכמה מידות... שוב חלץ ממנו את נעליו, ושוב הושפלה קומתו של הקוזק (כי עשו להם נעליים עם סוליות גבוהות ביותר בכדי שייראו גבוהים מאוד מעל כל האדם אשר על פני האדמה)... אחר כך החל להסיר ממנו את מעילו ואת שכבת המדים בהם היה לבוש זה על גבי זה עד שהיה נראה נמוך ורזה, ממש כאיש בין אנשים לא פחות ולא יותר... והראה שר הצבא לכל החיילים את הקוזק הנמוך והרזה, ובזה לימד אותם שאין להם שום סיבה להתיירא מאותם קוזקים, אינם גבוהים ואינם משונים במידות גופם, אלא רק כל כוחם הוא ב'דמיון' מחמת הקוטשמע והמנעלים וריבוי המעילים והמדים... והנמשל פשוט וברור, היצר הרע נדמה כמו איזה בריון ו'קוזק', אך באמת אינו מפחיד כלל אלא כל כוחו באותו כח הדמיון ותו לא...

וכך פירשו צדיקים בדרך צחות בלשון חז"ל (קה"ר א לב) 'אין אדם מת וחצי תאוותו בידו', שעדיין לא מת אדם משבירת (וחציית) תאוותיו, ואף אם בעיני בשר נדמה לו שאם לא יאכל מאכל פלוני או לא יתענג תענוג פלוני או אם לא ידבר עכשיו לשון הרע יסתכן ותצא נשמתו ממנו... ידע נאמנה שאין כן הדבר, ולא יקרה לו מאומה, רק היצר הרע נדמה לו כהר גדול (עי' סוכה נב.), והכל דמיון בעלמא.

איתא בגמ' (סוכה נב.) היצר הרע 'צדיקים נדמה להם כהר, ורשעים נדמה להם כחוט השערה', הקשה הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע מהי האמת - הר גבוה או חוט השערה. הוא מוטיב לה והוא מפרק לה, מלשון הגמרא גופא - 'נדמה' נדמה', והיינו שכל מהותו של יצר אינו אלא דמיון בעלמא, ועל ידי דמיון אפשר להיראות בשבעים פנים, לזה כהר ולזה כחוט השערה.

עוד אמרו שם בגמ' ובגמרא (סוכה נב.) אמרו 'יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא (קורי העכביש) ולבסוף דומה כעבותות העגלה'. ואפשר להסמיק לזה את דברי הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע (באגרת התשובה) וז"ל 'כי הדבר דומה לאדם המשים נגד אור השמש בחלון מחיצות קלות וקלושות לרוב - שוודאי הם יאפילו לו כמו מחיצה עבה מאד, וכיוצא בו אפשר לומר לענין הדמיון של היצר ל'קורי עכביש', שבאמת הם דקין עד מאד מאד, ובקל אפשר לקורעם ולפתוח את החלון אשר טוו עליו את קוריהם עוד ועוד עד שהחשיכו את החדר. אך הטיפש ישב ויבכה על כי חשך אור בעדו, מה שאין כן החכם יודע שאין לו כי אם לעמוד ממקומו, לתלוש כלאחר יד את כל קורי העכביש

היית בא למלחמה בכוחך אין כך בה לעמוד במלחמה זו אבל ביון שה' אלוך עמך בוחו גדול להצילך, כי כשבא אדם לישהר ימינו יתברך מקבלתו ונדבק לה' והוא יבניע מציריו.

הוסיף הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שופטים תרל"ד ד"ה כי תצא) תבלין לדבר, שהנה כלל גדול מסור בידינו שאין הקב"ה מביא נסיון על האדם אלא אם כן יש בידו לעמוד בו", שהרי 'לא נתנה תורה למלאכי השרת' ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו' (ע"ז ג).

וכדברי ה'אור החיים' הק' זי"ע בפירוש מה שנאמר (לעיל כ א) 'כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלוך עמך המעלך מארץ מצרים', ופירש האור החיים הקדוש וז"ל, אולי שרמו הכתוב מלחמת האדם עם יצרו, ובא להסיר מלבבו מורך, ואמר 'כי תצא למלחמה' הידועה שאין גדולה ממנה וכו', ואומר ו'עם רב ממך' כנגד בוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים כמו שאמרנו, אף על פי כן בא דברו הטוב ואמר 'לא תירא מהם', הטעם הוא 'כי ה' אלוך עמך' פירוש, הן אמת אם

שאינם כי אם מסך דק מן הדק וכך יוכל ליהנות מקרני החמה. כך הוא במלחמת היצר, אינו כי אם דמיון בלבד, ואם יעמוד אדם ויקרע את קורי הדמיון, יימלא הבית כולו אורה ושמחה.

ומעניין לעניין באותו עניין, הסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה ממשיל, לעני ואביון שהיה מהלך בשוק בעצם יום השבת קודש, והנה רואה לפניו סכום אדיר של ממון הזרוק בצדי הדרכים, החל ההלך לחשוב מחשבות של הוראת היתר לקחת את הכסף אף שהממון מוקצה הוא בשבת. תחילה חשב להתיר מטעם פיקוח נפש, דהרי אין בביתו פרוטה לפורטה ושמא על ידי העניות הגדולה יגיע לידי פיקוח נפש, והרי 'פיקוח נפש דוחה שבת'. לאחר מכן חישוב עם קונוה שמותר לו לקחת את המעות כלאחר יד או בשינוי, או אולי יקח את הממון על ידי שישתמש בזה לניגוב ידיו - ויהיה זה בכלל 'לצורך גופו'... עד שבא מאן דהו ולחש באזנו, רבי יהודי, מעות הללו מזויפות הם, אינם אלא שברי חרסים שאין בהם ממש. וראה זה פלא - בין רגע נצטננה כל התלהבותו ונרגעה סערת רוחו להפליא, וכבר לא היה לו כל חפץ באלו המעות, וסר ממנו כל ה'נסיון', ויחד עמם כל ה'היתרים' שהמציא לעצמו. כיו"ב ייאמר לכל נסיון ותאוה ה'בוער' בקרב לב האדם, אם אך יבין שאין בזה 'ערך' אמיתי אלא דמיון בעלמא, יתקרב וכל אש הבוערת תכבה ותיהפך ל'אפר' בעלמא, בהבינו שהכל שטויות והבלים, אין בהם ממש.

משל אמרו למה שנהוג להכניס ילדים למערה חשוכה לגמרי, בהילוכם רואים התינוקות כמי שיש בצידי המערה חיות טורפות המשחרות לטרף ב'עיניים' מטילות אימה, ואף 'ישמעו' שם את קולות החיות והמזיקים, והילדים זועקים ובוכים לרוב פחדם העצום. פעם היה ילד שהכיפה שחבש על ראשו נפלה לו על ריצפת המערה ולא מצאה עד שיצאו הוא וכל חבריו מתוככי המערה העמוקה והחשוכה המטלת אימה ופחד. ויאמר ה'מנהל' לילד בוא עמי ואמצא יחד עמך את כיפתך, החל הילד מצעק ובוכה תמרורים - לכל מקום שבעולם אלך עם המנהל ב'אש ובמים', אבל לא למקום מפחיד כל כך שכמעט שפרחה נשמתי מפחד החיות הטורפות, ולא בכל יומא איתרחיש ניסא... אך המנהל הצליח במתק לשונו לקחת עמו את הילד, אלא שעתה כבר האירו את המערה באור יקרות (שכבר גמרו כל התלמידים להלך שם) ובזה ראה הילד כי פחדו וחששו היה אך פחד שווא - חלומות ודמיונות, כי ה'עיניים' המציצות מתוככי ה'חיות' לא היו אלא שברי זכוכית, והחיות אינם אלא בגדים בלויים על מקלות שבורים... רבותי, המתפחד מן היצר ושלל פיתוייו אינו אלא כאותם הנערים המתפחדים ממקלות שבורים, ושברי זכוכית הבל הבלים אין בו ממש. ואם תרצה להינצל ממנו 'הדלק את האור' האר לעצמך במחשבתך והתבוננות אמיתית, ותראה שהכל הבל, וכי יש אדם שבידו לומר על הנאת עבירה וכדו' שהייתה לו ב'עבר' שעדיין הוא מרגיש טעמה הערב, הרי אחר מעשה יראה בעיניו ש'לא אמר כלום'.

יש שביארו ביסוד זה את דברי הגמ' (סוכה נב.) שהיצר הרע 'צדיקים נדמה להם כהר, ורשעים נדמה להם כחוט השערה'. והיאך יתכן כזאת. אלא, הוא אשר דברנו, היצר מראה לאדם כאילו הוא 'הר גדול' כי כל כך ערבה תאוותו עד שקשה כברזל לנצח ולוותר על הנאה זאת, ואכן הצדיק שאזר עוז ותעצומות, ולא נגע בעבירה כלל, עדיין נדמה לו כהר (ואף יקבל שכר כמי שהתגבר על 'הר' גבוה, שהרי נסיון כזה עמד בפניו), כי לא ראה ולא הרגיש שאין בו ממש, משא"כ הרשע שהלך אחר יצרו וכבר נטל לעצמו ההנאה, יודע היטב שאין כל שוויונה של הנאה ושל יצרו אלא כ'חוט השערה' החולף ונמוג, וכל ה'הר' שהיצר עשה מזה עד הנה, איננו אלא דמיון...

יד. וכלשון הזה אמר הגר"א מווילנא זי"ע, ניכר נפלאות הבורא ית"ש שמחזיק ליצר הרע כמו קשור בחבל, ואין

באר הפרשה - פרשת כי תצא

דין שיעשוק', כלומר שנאמר כאן ציווי לבי"ד שהם צריכים לכפות את הנודר שיקיים וישמור את מוצא פיו לעשותו, ומוסיף השפת אמת' לרמוז, שאין הדברים אמורים רק כלפי ב"ד של מטה אלא גם כלפי ב"ד של מעלה, והכוונה היא, שכאשר האדם מקבל על עצמו קבלה טובה באמת אזי מן השמים מסייעים בידו לעמוד בקבלתו¹⁰, וכופים את יצרו הרע לבל ימנע אותו מלילך בדרך הטוב. וכה הם דבריו 'על ידי שמקבל האדם עליו באמת דרך הטוב, אף כי אין יכול לגבור במעשה נגד היצר הרע, אך משמים כופין אותו'. וכיוצא בזה כתב עוד (תרמ"א ד"ה בפסוק) בזה"ל, גם היא הבטחה ועשית [כלומר, שאם האדם מקבל על עצמו במוצא שפתיו לשמור את דברי התורה, אזי זוכה הוא

וממילא עצם הנסיון הוא גופא ההוכחה הגדולה ביותר שאכן יש בכוחו לעמוד בו ולנצח את היצר הרע. ועל פי זה פירש במה שנאמר (תהילים כו ג) 'אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', ר"ל, אם תקום עלי מלחמת היצר אזי בהא גופא אני בוטח שיש בידי לעמוד ולהתגבר, שאם לא כן הרי לא היתה קמה עלי אותה מלחמה, והכי פירושא דקרא בזאת - במלחמה עצמה - היא היא הסיבה ל'אני בוטח'¹¹.

כי תדור נדר - קבלות טובות בתיקון המעשים

בפרשתן (כנ כד), 'מוצא שפתיך תשמור ועשית' ונו', וכתב הרה"ק השפת אמת' זי"ע (תל"ה ד"ה מוצא) שהנה דרשו חז"ל (ר"ה ו.) 'ועשית, אוהרה לבית

הגאון הגדול רבי יחזקאל אברהמסקי זצוק"ל, היה אומר שיעור בחומש ורש"י בכל שבוע (בעת מגוריו בלאנדאן), בשיעוריו היה מבאר במתיקות ועריבות את המקראות עם פירושו. חלק משומעי השיעור היו נוטים בהשקפתם ל'השכלה' וממילא אף הנהגתם לא הייתה כראוי. בהגיע פרשת כי תצא, שמחו הללו, שכן עתה יוכלו לקנטר את הרב ולהוכיח את צדקת דרכם מזה שהתורה התירה יפת תואר - ופירשו¹² 'שלא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע', ומכאן יש מקום להתיר את כל העניינים שקשה לאדם להתגבר על יצרו בהם, ועל כן מוטל על הרב להתאים את חוקי התורה לפי רוח הזמן והמקום ה"י. ר' יחזקאל שהכיר אותם הבין מעצמו שעל זה יסובו דיבוריהם בשיעור, לכן פתח מיד בריש דבריו להוכיח כנגדם מדברי רש"י גופא, באמרו הנה מצינו כאן ביפת תואר שהתורה הקדושה התירה לעבור על איסור מאחר שאין האדם יכול להתגבר על יצרו בזה, ומכיוון שרק בזה מצינו שהתורה התירתו ולא בשום איסור נוסף, מוכח מכאן שירדה תורה לסוף דעתו של האדם, ואין עוד אפילו איסור אחד שיוכל האדם לומר אין בכוחי להתגבר על יצרי בנסיון זה, ומוכרחים להתירו לי. ובדבריו אלו סתם כל טענותיהם של אלו.

טו. וכאותו מעשה נורא באיש שלא היה שומר תורה ומצוות שירד מטה מטה עד שאול תחתיה רח"ל, וכבר רצה לישא בת אל נכר, וניסו לדבר על ליבו שלא ינתק עצמו ממסורת אבות ומשרשרת הדורות, אך הלה בעקשנותו ל"ע... לבסוף הצליחו לפעול אצלו שטרם כל מעשה יכנס לקודש פנימה אצל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, משעמד לפני הרבי וסיפר על כך, נענה לו הרבי, אני מקנא בך... השתומם הלה למשמע הדברים, והסביר לו הרבי, אם מן השמים העמידו אותך בפני 'נסיון' כזה, הרי זה מורה לנו שיש בכוחך להרחיק מעליך 'יצר' גדול וכבד כזה, ראה נא כי אותי לא ניסו בכגון דא, והיינו שאין לי כוחות ותעצומות נפש כשלך... הדברים אלו חדרו אל ליבו ונכנסו בו כארס של עכנאי עד שחזר למוטב.

טז. וכן ביאר השל"ה הק' זי"ע על הכתוב בריש פרשתן 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידו, ופירש רש"י, 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר', כי הנה פרשה זו רומזת למלחמת היצר, וכמו שנרמז בדברי חז"ל (קידושין כ"א): 'לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע', וזהו שפירש רש"י ב'מלחמת הרשות הכתוב מדבר', כי ה'רשות' והבחירה ביד האדם אם להילחם עם יצרו אם לאו. ונאמר כאן בתורה, שאם תצא למלחמה ותהיה בכלל הבא לטהר אזי בוודאי יקוים בך המשך הפסוק - ונתנו ה' אלוקיך בידך.

יז. בא וראה דברים נפלאים שכתב בספה"ק 'יסוד יוסף' (פרק סג) על גודל השמירה העליונה והסייעתא דשמיא למי שעושה גדרים וסייגים להתרחק מן הרע, וז"ל, ואשרי למי שעשה גדרים לעצמו בדברי יראה בעבודת בוראו ית', כי הסייגים והגדרים הם נעשין מלאכים מגינים ללוות נשמת האדם בצאתו מהעולם הזה לאחר פטירתו שלא יתקרב סט"א, וכשרואה קוב"ה שהאדם חושב ומתכוון לעצמו איך להמציא גדרים וסייגים לאיזה מכשול שהוא רגיל בו ונאנח בשברון לב להיותו יכול לקיים את הגדר והסייג - נחת רוח גדול עושה זה האדם להבורא ית', והוא חשוב לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות שבעולם, ופותח השי"ת פתחים וחלונות של ממונים ע"ז להפריד ולהתיש כח הסט"א

ע"א: אמרו 'בן סורר ומורה נידון על שם סופו מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב', והרי שהתורה אמרה במי שהתחיל להתנהג לא טוב, וקצת נטה מדרך התורה - אע"פ שעדיין אינו מחויב מיתה עבור זה מ"מ בבוא הדין לדון את 'דינו' - אפילו מדת הרחמים מורה ש'מוטב' ימות עכשיו זכאי כדי שלא ימות אח"כ כשהוא חייב. אמור מעתה, המיטיב מעשיו אף אם אינו עומד אלא בפתח והוא מתחיל לעמוד עצמו על דרך טוב - יודו גם השונאים שיש לכתבו לאלתר לחיים כדי שימות זכאי לאחר אריכות ימים ושנים, שכיון שהתחיל לעשות תשובה בודאי יהיה לבסוף צדיק גמור, ובשמים רואים

להבטחת התורה שאכן 'ועשית' - שיזכה לעמוד באותה קבלה ולעשותה, שבוודאי צריך כל אדם להאמין כי כל הקבלות שמקבלין על עצמם בכל יום בוודאי יעשו פירות או מיד או לאחר זמן, כי גם מלמעלה כופין את האדם החפץ באמת להטות הלב אליו ית'. עכ"ל.

והזמן גרמא, בימי ההכנה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט, לקבל על עצמו קבלות טובות בתיקון המעשים"י, ובזכותם יזכה 'בדין', וכמו שהוכיח הגה"צ הסבא מקעלעם (קלם) זצ"ל מהאמור בפרשתן (כא י"ה) 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', ואמרו חז"ל (סנהדרין

שלא תתגבר על זה האדם להביאו לידי מכשול זה במה שהיה עד כה, ובודאי יצליח וינצל שוב ממכשול זה באופן שגם הוא יתגבר להרחיק וכו'.

יח. משל נפלא הובא בספרי מוסר, למלך שהחליט לרדת 'מן ההר אל העם' - ובכל שנה הקדיש עשרה ימים רצופים לבקר בבתיהם של אנשים פשוטים מתושבי מלכותו, למען דעת צרכי העם מה הם, וכך היה מנהגו, שלושים יום לפני אותם הימים שלח מכתב לאלו האנשים שבדעתו לבקרו בזו השנה כדי שיהא סיפק בידם להכין עצמם ואת ביתם כראוי, ויוכלו להכניס את המלך לביתם. באחת השנים נמנו בין ה'זוכים' שהמלך יבקרו בני זוג ערירים וזקנים אשר איתן מושבם בביקתה עלובה ורעועה בפאתי העיר, משקבלו השניים את המכתב המבשר על בוא המלך לביתם, אחזתו 'התרגשות' וחיל ורעדה לבעל הבית, באמרו לבני ביתו, וכי לביתנו ניתן להכניס את המלך, והרי כתלי הבית שחורים הם לגמרי וזה להם כשבעים שנה שלא באו במגע עם סיד לבן, חלונות הבית שבורים ומנופצים - וכולם מכוסים בחתיכות נייר שיירי בדים וחתיכות עץ שבורות הצמודות זה לזה בדבק (Glue), הכיסאות רעועים וכל היושב עליהם נופל מיד על הארץ אם אינו מבני הבית הקבועים היודעים 'כיצד' משתמשים בכיסאות הללו... ומי מדבר על השולחן אשר לו ארבע רגליים שאחת איננה נראית כרעותה... על כן, שמעי נא רעייתי, תיכף ומיד אצמין את כל בעלי המלאכה, זה יצבע את הבית בציור וכיור נפלא, זה יחליף את החלונות הישנים בחדשים - יקרים ונוצצים, גם שולחן וכיסאות חדשים יובאו הנה, ובכן יבוא המלך כדת לביתנו, אמרה לו האשה, והרי זה לי כשלושים שנה שהנני טוענת כי כן ראוי לעשות, ובכל עת ענית לי 'כסף מנלן' תם הכסף ולרש אין כל... ומאין יבוא עזרך עתה בזו השעה, אמר לה בעל הבית, נו, אבקש משכנינו הלוואה מכובדת ובמעות שיתקבלו נשלם על כל אלו ההוצאות, אמרה לו האשה, וכי תקח על עצמך לשלם חובות במשך שלושים שנה עבור מחצית השעה שהמלך מבקר באהלינו... ומה בכך שהמלך יראה את צורת חיינו היום יומיים (טאג טעגלעכע לעבן), א"ל בעה"ב, זאת הייתי אומר אם המלך היה מגיע הנה בפתע פתאום, לא כן, כאשר שלח להודיענו זה כשלושים יום בטרם יבוא אלינו בוודאי כוונתו שנתקן ונכשיר את הבית כראוי לבוא המלך אליו, אמרה לו האשה, לא ולא, גם המלך יודע היטב כי דלים ורשים אנו, גם הוא מכיר במצב העם שבשדות, ולא הודיע קודם בואו אלא מכיוון שהוא רוצה לראות מה יש בכוחנו להכין בתוך ל' יום, ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, את הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן, אבל זאת אנו מחוייבים להכין לכה"פ כסא אחד שלם כדי שיוכל המלך לישב עליו, ובזה לא יועילו לנו כל מיני תיקונים למראית העין, שהרי המלך יתיישב עליו בפועל ומסוכן הוא ליפול ממנו. והנמשל פשוט, הקב"ה בא לשכון בתוכנו בעשרת ימי תשובה - בהמצאו, והוא מודיע אותנו על כך ל' יום קודם - מר"ח אלול, אמנם, פעמים הרבה שומעים אנו קול בקרב המחנה, וכי אוכל לתקן את עצמי בחודש זה עד תכלית המעלות והמידות, תשובתו, לא, אין הקב"ה דורש ומבקש ממך בשלושים יום אלו לעלות לרקיע השביעי, רק לראות מה יש בידיך עשות בל' יום, מה תוכל לתקן בהם, לכה"פ כסא אחד, ואכן, אם מתקן עצמו לכה"פ בענין אחד מילא בזה אחר רצון המלך ובוודאי יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים ושלוש.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

אותו כאילו כבר הגיע למדרגתו השלימה¹ (ובנון, כשמקבל עליו ללמוד בכל יום דף או עמוד רואים אותו כאילו כבר גמר את הש"ס וכיו"ב) וזוהי הערה נפלאה לכל אחד להתחיל להיטיב ולתקן מעשיו כדי שנוכה ליום הדין להיכתב בספרן של צדיקים גמורים (דרכי מוסר בפרשתן)².

אמנם אל יהלך בגדולות בקבלות נפלאות שאין בידו לעמוד בהן³, וכמו שביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה כי תבנה, תקנ"ט) בלשון הכתוב בפרשתן (כב ה) 'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו', שהנה כל אחד

יט. איתא ב'קדושת לוי' (ליקוטים לר"ה), איתא בגמרא (ר"ה ה) רב נחמן בר יצחק אמר כתיב מראשית השנה ועד אחרית השנה מראש השנה נדון מה יהא בסופה, כי הכלל הוא כך, מה שאנו מתפללים בר"ה זכרנו לחיים, הוא שאנו מחלים את פני קדשו שישלח לנו מוחין טובין במוחינו ובשכלותינו לעשות כל המצות שצוה עלינו הבורא... וזה פי' 'זכרנו לחיים', פירוש, שיהיה כל המצות שנעשה בשנה הבאה עלינו לטובה, וגם המצות שנעשה מדי חדש בחדשו, דהיינו בתשרי תקיעת שופר וסוכה ולולב, ובחדש חשון אנו מתעניין בה"ב כאילו חטאו, ומי שאינו מתענה עכ"פ אומר סליחות, ובכסלו יש לנו מצות חנוכה, וגם טבת הוא חנוכה, ובשבט הוא חמשה עשר בשבט שהוא ר"ה מדרבנן, ובאדר הוא פורים מצות מחית עמלק, ובניסן הוא חג הפסח ומצות אכילת מצה, חדש אייר וסיון הוא ספירת העומר פסח שני ומתן תורה, ותמוז אב אנו מצערים על חרבן בית המקדש שיבנה ב"ב אמן, ובחדש אלול הוא הכל תשובה לשוב אל הבורא ב"ה באמת. ולכן אנו מתפללים בתחילת השנה, זכרנו לחיים, פי' שיתן לנו השי"ת לב טהור ומוחין קדושים שנעשה כל המצות הנ"ל באמת בשנה הבא עלינו לטובה.

וזאת המחשבה שאנו חושבים בשעה שאנו אומרים זכרנו לחיים נקרא חיים, כי זאת המחשבה גופא נותנת חיים לאדם, וזה פי' זכרנו לחיים שיהיה לנו חיות בכל מצותיו בכל השנה הבע"ל, ואם כך מחשבותינו באמת, נמצא תיכף באמרנו זכרנו לחיים הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, והרי הוא כמו שעשינו כל מצות הבורא בשנה הבא בלי שום פניה רק לשמו לבדו ולא לזולתו, ואם כן בוודאי זכיותנו מרובים עד אין חקר ועד אין סוף, ובוודאי אנחנו יצאנו בדימוס מאתו ית. וזה פי' הגמרא מראשית השנה ועד אחרית השנה פי' מר"ה באמרנו רק זכרנו לחיים במחשבה הנ"ל נתהוו עליות עולמות לפניו יתברך כאילו כבר עשינו כל מצותיו של השנה הבא עלינו לטובה בשלימות גדול, וזה פי' נידון מה יהיה בסופה, פי' הקב"ה נוטל את כל המצות של השנה הבא עלינו לטובה (שע"י המחשבה לעשותם נחשב כאילו עשינו אותם) ונושא עון עמו בית ישראל שהרי נעשה כאילו עשינו את כל המצות (מביא שם זאת בשם אמרי צדיקים). כ. הנה נאמר בפרשתן (כה יג-יז) האיסור להחזיק משקלות שאינם מכוונים כראוי בכדי לרמאות בהם, והפליג הכתוב בחומר האיסור וכדכתיב 'כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה כל עושה עול', כן החמירו מאוד חז"ל בגודל האיסור, עד שאמרו (ספרא על ויקרא יט לה) שאם שיקר במידה קרוי עוול שנאווי ומשוקץ חרם ותועבה, גם אמרו (ב"ב פח:): 'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', ולא עוד אלא שחידוש גדול כתב בספר החינוך (מצוה רנח) 'כי התורה הקפידה על המידות בכל שהוא, כלומר אע"פ שבשאר גזלות לא תקפיד התורה אלא בפרוטה - בענין המידות תקפיד בכל שהו', ותימה רבתי היא, מה 'הרעש' הגדול, ומדוע הוא איסור נורא כל כך, עד שהוא חמור יותר מגזל (ועיין במנחת חינוך שם שדן בדבריו).

וביאור הדברים הוא, שהנה אם 'נצייר' את הדברים 'למעשה' נראה שמוכר ירקות זה הלך לחרש ברזל וביקש ממנו שיעשה לו אבן במשקל 995 גרם ויחוקק על זה שמשקל האבן היא 'קילו' (1,000 גרם), אח"כ מכר אותו 'מוכר קישואין ודילועין' את הירק הנמכר בשווי עשר דינרים למידת הק"ג (קילו גרם בארה"ק) כשהוא למעשה נותן רק 995 גרם, נמצא ש'הרוויח' המוכר 5 גרם שהם מסתכמים ל5 פרוטות (אגורות) בלבד... ולכאורה יש לתמוה, מה ראה המוכר ל'שטות' זו - להזמין אצל ה'אומן' אבן כשכל הריווח שלו הוא סכום קטן כל כך, והרי מחיר המשקולת היא עשרות ומאות מונים יותר מאותם חמש פרוטות עלובות... אך כל בר דעת מבין שאין כאן מקום לקושיא מעיקרא, כי אמת שעכשיו הרוויח רק 5 אגו', אך (פחות מ)פרוטה לפרוטה מצטרפת, וכשם שרימה את הלוקח הזה כך מרמה את הבאים אחריו, וכך נמשך הדבר יום אחר יום, עד שבסוף השנה יגיע 'הרווח' על ידי אותה רמאות לסכום נכבד ביותר... ומשום כך הקפידה התורה ביותר על המרמה במשקלות, עד שחמור הוא אפילו מגזל, שכן אינו דומה זה הנכשל בחטא פעם אחת לזה שעשה לו 'פלאן' (תכנית) כיצד לשקר ולהונות את הבריות ולהיות שקוע כל ימיו בעבירה... והן הן הדברים אשר הביא הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מדברי חז"ל (שוח"ט א) 'כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית'.

קול דודי דופק - ימי החמים ורצון

נודע מה שרמזו הקדמונים (אבודרהם תפילת ר"ה, המהר"ח 'אור זרוע' סי' לב) בתיבת אלול שהוא ר"ת אני לדודי ודודי לי, כי בחודש זה נגלית אהבתו העצומה של אבינו שבשמים אלינו בניו עם קרובו²². וכך איתא מהאריו"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי', וז"ל. ר"ת אלול, לרמזו כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד²³ להם לקרבם בתשובה²⁴, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה, עכ"ל²⁵. וכעין זה כתב הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עין הדעת טוב ד"ה או ירמזו) כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה. בא וראה גודל הרחמים שיש בימים אלול²⁶ ממה שתמה הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע (ליקוטי תורה, פר' ראה ד"ה

מחויב לעשות גדרים וסייגים להרחיק עצמו מן העבירה, וכל שכן מי שרוצה לשוב בתשובה על חטאיו 'שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער א' איסור', אלא שצריך להיזהר שלא תהיה לו שמירה זו למכשול, כי היצר הרע ילחום כנגדו להכשילו באותו גדר שקיבל על עצמו, ועי"ז יהא לו מקום להיכנס בקרבנו עד שיצליח להפילו בגוף האיסור, והוא שאמר הכתוב כי תבנה בית חדש - כשתחדש עצמך לשוב אל ה', אזי העיקר הוא ועשית מעקה לגגך אלו הגדרים והסייגים והקבלות הטובות, אך הישמר שלא תשים דמים אל ביתך בקבלות גדולות יתר על המידה כי יפול הנופל ממנו - שע"ז יוכל להפילו לגמרי, על כן ישער בעצמו היטב באלו דברים יוכל עמוד, ואותם יקבל על עצמו.

מעתה, נלמד קל וחומר ב'מדה טובה מרובה', לזה שעושה לעצמו 'סדר ופלאן' (תכנית) להעמיד עצמו על הצד הטוב 'ומחליט עצמו למצוה', על ידי שמקבל עליו קבלה טובה, ואפילו אם היא קבלה קטנה ומועטת, שכן 'פרוטה לפרוטה מצטרפת'... ומסתכמת לבסוף ל'הון עצום' אשר כל חפציק לא ישוו בה...

כא. סיפר 'המשגיח' הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, שבשנת תרפ"ט בהיותו בישיבה בעיה"ק חברון ערכו אז הערביים ימ"ש טבח האכזרי בתלמידי הישיבה הי"ד כידוע, ואף הוא היה בין הבחורים, מה עשה כדי להינצל - השכיב עצמו בין ערימת המתים והשים עצמו כמת, ועל ידי זה ניצל מידי הישמעאלים. ולגודל פחדו פן יבחינו בו, ויראו שעודנו חי, קיבל על עצמו במחשבתו קבלות גדולות לכל חייו, אך תוך כדי מנוסתו אחר כך למקום מחבוא כבר הוריד מעל עצמו כמעט את כל הקבלות... כי אכן אין ערך לקבלות יותר מפי יכולתו, שהרי אין יכול לקיימם. כב. סח הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, כי הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע אמר שאינו חפץ להסתלק מן העולם, כי 'בעולם הבא' אין אלול, ואיזה פנים יש להם לחיים מבלי חודש אלול (שרפי קודש, ב"ב).

ונראה הכוונה בדבריו, כי 'יום הדין' - ר"ה ויוה"כ שייך גם בעולמות העליונים, וכמובא בספה"ק שאז דנים גם את הנשמות שבעולם העליון, ונרמז זאת במה שאמרו חז"ל ש'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו', וכל באי עולם יעברון לפניו וחיל ורעדה יאחזון, אמנם את האהבה והקירבה שיש בחודש אלול, את הסייעתא דשמיא הגדולה הנשפעת לדופקים בתשובה - זאת אין בעולמות העליונים, על כן היה חפץ הרבי ר' שמעלקא להיוותר בארץ החיים לזכות לדודי לי'...

כג. ושמעתי מצדיק אחד לבאר בדרך משל, שהנה אם בהגיע זמן אכילת 'פת שחרית' יבקש הבן מאביו מיני מתיקה לאכלם בוודאי לא יתן לו האב, כי עתה הוא העת לאכול מאכלים המבריאים ומחזקים הגוף, אמנם בגשת הבן לדודו ויבקש כגון דא, לא יגער בו הדוד, אלא יעניק לו בהרחבה ומלא ידו בכל מיני מתיקה כאוות נפשו, כי זהו טבעו ומהותו של 'דוד' שנותן ונותן, בלי חשבון האם מגיע לקטן בדין, או האם העת והשעה ראויה לכך... וכך הם ימי אלול שהקב"ה נעשה כ'דוד'... ומשפיע עלינו שפע רב ככל אשר נשאל מעמו.

בדרך צחות אמרו, כי הגם שיתכן אשר ב'אני לדודי' יש ירידת הדורות (ההתעוררות אשר בשנות קדם היו פי כמה וכמה מאלול שבדורות הללו), אך ב'דודי לי' אין ירידת הדורות... כי אני ה' לא שיניתי... ואותה אהבה שהיתה לו ית' בדורות הראשונים חוזרת ומתעוררת ומאירה גם בימינו אנו...

כד. כתב ב'אגרא דכלה' (וארא ד"ה ולקחת) כי 'ולקחתי אתכם לי לעם' ר"ת 'אלול', רמז שבחודש אלול לוקח השי"ת את ישראל לעם על ידי התשובה שמתעוררת בחודש זה.

כה. וכך כתב הסבא מקעלעם (קלם) זי"ע באגרת, י' אלול, האהוב והנחמד באותות השמים, וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל כי מזלו מזל בתולה להורות על האהבה לכנסת ישראל, ובחר להם החודש הזה להכין לבם לאביהם שבשמים, והוסיף אהבה על אהבתם בהתקרבת אליו ית' (כתבי הסבא מקלם עמ' סא).

כו. נוראות כתב הגר"א זי"ע (סוד החדשים שבסוף הליקוטים בספר יצירה) וז"ל חודש אלול כולו רחמים.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ראש השנה ליום הכיפורים, אך יש זמן נעלה יותר, והוא חודש אלול, שעליו רמוז הכתוב 'קראוהו בהיותו קרוב', ומהות ה'קירבה' גדולה יותר ממהות 'המצאו'.

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו

בפרשתן (כא יג), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים'. בזוה"ק (זו"ח עב). נדרש פסוקים אלו על עניין התשובה, ופירשו שם 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול דביה סליק משה למזרא למבעי רחמין קמי קב"ה'. וביאר הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עין הדעת ד"ה או ירמיו) וז"ל, ועיקר התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת^כ וכו'.

ומפורש כתב ה'גר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) על הכתוב בפר' עקב (ט כה) 'ואתנפל לפני

אני לודי) מכיוון שיש בימי אלול התגלות י"ג מידות של רחמים^כ, כבשבתות ומועדי השנה, אם כן, מדוע לא תיקנו לחוג את כל החודש כיום טוב'. ומבאר על פי משל למלך רם ונשא אשר קבע לו זמן לבקר בעיר, והנה כל עוד שהמלך בדרכו יש ביד כל אחד לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם. אך לאחמ"כ משנכנס לארמונו נסגרים השערים וכבר אין רשות לכל אחד להיכנס לפני ולפנים לקבל את פני המלך כי אם השרים החשובים, ואף גם הם לא יכנסו בלא קביעת זמן ורשות קודם לכן, ולכך דומה חודש אלול שהננו יוצאים להקביל אור פניו ית' בשדה, כשעדיין לא נתיישב על כסא הדין, וביד כל אחד לפעול אצלו כל משאלות לבו^כ.

כתב הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע (פנים יפות אחרי באמצע ד"ה ביד איש עתי) שהנה חז"ל (ר"ה ית). דרשו בכתוב (ישעיה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו' אלו עשרת ימים בין

ושמעתי לבאר, שהנה אמרו חז"ל (בר"ר יב טו, הובא ברש"י בראשית א א) שבתחילה עלה בלבו של הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין, וכשראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין. נמצא קיום העולם הוא על ידי שיתוף דין ורחמים גם יחד, אמנם כל זה אינו אלא בכל השנה, אבל בחודש אלול כולו רחמים, אין בו שיתוף דין כלל, אלא הקב"ה מנהיג עולמו בהנהגה שכולה רחמים.

איתא בתשובות מהרי"ל (תשובה ל"ג) אודות הרוצה להוסיף בערב ר"ה מחול על הקודש - ולקבל על עצמו קדושת יום טוב קודם חשיכה, ומסיק שלא יקדש 'קידוש היום' קודם צאת הכוכבים, כדי שלא יאמר 'מקדש ישראל ויום הזיכרון', ויתחיל את 'יום הדין' קודם זמנו, ואפשר להעמיס בדבריו שלא ימעט מימי ה'רחמים' של חודש אלול, ודי בהערה והארה זו...

כז. הנה כל השנה כולה נזהרים שלא לומר 'מקרא' בלילה, ובכלל זה ספר תהלים (האר"י הקדוש, שער המצוות פ' ואתחנן), מ"מ מחדש הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שבחודש אלול מותר לומר תהלים בלילה (אמרי פנחס החדש, חודש אלול אות תכ"ז). ואפשר לומר כי הטעם שאין אומרים תהלים בלילה מכיוון שבליילה שורים 'דינים', אבל חודש אלול כל כולו רחמים ורצון.

כח. כה ביאר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע בכתוב (תהלים כ י) 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו', משל לאב, שהיה 'מלמד' לבנו, יחד למדו מקרא משנה ותלמוד, והנה בכל אותם שעות אשר היה לומד עם בנו היה מתנהג אליו כ'מלמד' לכל דבר, ואם לא היה הבן לומד כראוי היה מענישו ומכהו שילמד בחשק והתמדה גדולה, משסיימו לתלמוד והלכו לביתם חזר האב להתנהג אליו כ'אב' באהבה וחיבה 'כרחם אב על בנים'. וכך נשנה הדבר מידי יום ביומו, כעבור כמה ימים, פנה הבן אל האב בהיותם בבית ואמר לו 'אבי' - אנא ממך, השתדל נא אצל ה'מלמד' שלי שיפסיק להכות בי כל כך (מעשה זה היה אצל ה'שר שלום' בעצמו עם אביו). כיו"ב, בימי הרחמים ורצון מתנהג עמנו אבינו שבשמים בחסידות ומוחל עוונות עמו, ואז אנו מפצירים ומבקשים ממנו, 'השם' כעת בעת הנהגת הרחמים הגלויים הנרמזים בשם הוי"ה הק', שאלתנו ובקשתנו 'הושיעה' הושיענו נא בזאת שתדבר עם 'המלך' שבעת הדין כאשר יהיה בבחינת 'המלך' המשפט, גם אז נזכה ש'יעננו ביום קראנו', יתנהג עמנו כאב ויעננו לכל בקשותינו ומשאלותינו כרחם אב על בנים.

כט. הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אלול מאמר א אות ט) מבאר בכתוב (דברים ג כג) 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, וצ"ב, מהו 'בעת ההיא', באיזה עת מדובר, ועוד, מהו 'לאמר' למי אמר, ומבאר ה'בני יששכר', שאותו זמן שמשא רבינו התפלל שיזכה להכנס לארץ ישראל (אחר מלחמת סיחון ועוג) היה בחודש אלול, ובאה התורה ללמדנו, ש'עת ההיא'

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ג.

הינם ארבעים יום שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ש. וביד האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתהפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים לב.

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול - יום בו 'תחתוך קצבה לכל בריותך', מן היושר לכל 'בר דעת' לדעת כי תחת היגיעה והעבודה הקשה

ה" ארבעים יום, והיינו בימים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ, שבאותם ארבעים יום לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתפילה ולתחנונים, וביזה"כ נתרצה השי"ת להם לא.

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יכולים אביו ואמו להתפלל שיהא הוולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, ובדומה להם

של חודש אלול הוא 'עת' מיוחד לקבלת התפילות, כיון שבחדשי תמוז ואב (חדשיו של עשיו הרשע) בני ישראל הם בבחינת 'דל ורש', ובהגיע חודש אלול חודש הרחמים, נוסף האות עי"ן לתיבת רש ונעשה שער, וכן אות תי"ו בתיבת דל ונעשה דלת, כי באלו הימים נפתחים כל דלתות ושערי מעלה לדופקי בתשובה לקבל קול שוועתם בתפילתם, 'ויבואו ישראל קדושים בזה השער לה' בתפילתם ובתשובתם, ושערי שמים נפתחים ברצון, וזהו אומרו ואתחנן אל ה', מתי הוא הזמן המיועד לבא אל המלך ולהתחנן לו, דיקא בעת ההיא של ימות חודש אלול, ודברים אלו ציווה השי"ת לאמר לדורות 'שבעת ההוא פתוחים שערי שמים לקבל תפלות ישראל ברחמים'.

ל. ויש ללמוד מכאן על צורת התפילות בימים אלו שצריכים להיות בבחי' ואתנפל, כמי שיודע שרק המלך יכול להצילו והרי הוא נופל לרגליו בתחנונים מקירות ליבו ובכל כוחו...

לא. כתב ה'חתם סופר' זי"ע (ספר הזכרון, דרשת החת"ס עיו"כ), וז"ל. יותר רצוי התפילה בימים אלו ימי רצון לה', וקראו לחדש אלול וימי תשובה 'ירח ימים' גמטרי' שיח - לשפוך שיח לפני ה', וירצה לפניו, והם מ' יום של קבלת התורה מר"ח עד י"כ, ואם תצרף מ' לשי"ח נעשה משיח - שמקרב הגאולה.

לב. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצערו הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מביטח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חיינו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים...

כה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, ידוע היה הבארון ראטשילד בנדיבות לבו ומעות לרוב יצאו מידו לרבבות אלפי בני ישראל, ומטבע הדברים שיחרו רבים לפתחו, והיו האנשים ממתנינים זמן רב ב'תור' בפרוזדור ארמונו, עד שהוכנסו לחדרו של הבארון, וכל אחד מגולל את כל 'סיפורו' זה יש לו בן חולה וזה השיא י"ג צאצאים, השלישי מחוסר דירה וברביעי מטופל ב... והיו העניינים מתארכים ללא גבול וקץ, על כן נענה הבארון, מהיום והלאה יתחיל כל אחד את דרשתו בעודו ממתין בתור, ובבואו לחדר הפנימי יגיד לפני את ה'שורה התחתונה' כמה הסכום לתשלום... ותו לא מדי.

בראשית הפרשה - פרשת כי תצא

על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות השנה שכאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף לו להזיע ולהתייגע בזה החודש ב'ספר התהלים'^{לג} ובתפילות, ובזה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך כל השנה

הבעל"ט, ולא רק ב'פרנסה' הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואונו בתפילות כראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו מירחות ויגיעות יתירות במשך כל השנה הבעל"ט^{לד}.

כיו"ב לדידן, לבוא אל החדר הפנימי (כביכול) רק בראש השנה ולומר אז את כל ה'דרשה' יש בזה מעט טעם שלא לשבח, לזה מן הראוי שכבר בחודש הרחמים והסליחות, יתחיל לערוך את הכנותיו, לפרט ולהתפלל על צרכיו ועל הכל להכין עצמו כדת וכנכון שיוכל כראוי להכנס אל הקודש, ובזה יוכל ביום ר"ה לומר את ה'שורה התחתונה' ולקבלה באהבה וחיבה במלוא חפניים טובה וברכה.

לג. נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכך אמר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

הא לך לשון 'שער המלך' (שער הראשון פ"ב) הנה ראיתי בכמה מקומות מאז ומקדם, גם אבותי סיפרו לי המנהג הזה הנכון היפה, מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, תיכף אחר התפילה לומר ספר תהלים בקול בכי ונעימה, האחד היודע לזמר ולדבר יעמוד לפני התיבה, וכל העם עונים אחריו. אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בעירנו, כי העיקר בחודש זה להכרית ולהבריח המסטינים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה, שהוא יוסף להוסיף, ומאן דיוסיף מוסיף, ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטרגים כמו ספר תהלים הנקראים 'מזמורים', שבהם יכול לזמר ולהכרית כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דווקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על קוץ 'תהלים תהלים' בכוונה ובבכיה, לאמר התפילה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מידות בסוף יהי רצון. ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימושו מן ספר התהלים בכל יום מחודש הזה, ויהא חשוב כאילו עסקו בנגעים ואהלות, וזכות דוד המלך ע"ה יעמוד להם להוציא כאור משפטם לחיים ולשלום.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא באבות הראש מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בישיבת חכמי לובלין), שיוורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבת ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה', ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה.

ומעניין לעניין באותו עניין, התקינו הקדמונים לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מי"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"י אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטרגיין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. לד. הגה"צ רבי חיים פרידלנדער זצ"ל (משגיח דישיבת פוניב' המעטירה בבני ברק), החל ביום מן הימים (באמצע השנה) לסבול מכאבי שיניים חזקים מאד, בפנותו אל הרופא עקר לו הלה כמה משיניו אך עדיין לא פסקו הכאבים, אחר

וטובתם כל ימך לעולם, והקשה מרנא ה' בית יוסף' זי"ע (דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על דבר מועט כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה תגדל שבעתיים שהלא בני ישראל לא היו צריכים ללחם ומים כי היה להם 'לחם מן השמים' וכן היה להם מים לשנות ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל, דיש לומר שאמר 'על דבר' רוצה לומר בעבור שלא נתנו להם דברים טובים וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר' בשביל הדיבור, עכ"ל [והוכיח זאת ממה שנאמר (יש ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו חז"ל (שביעית פ"י מ"ה) שהוא מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח לומר אל תכבדוני, וכן בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם ומים' נחשב לדבר מועט' ואילו מניעת דברים טובים וניחומים מצדקת עונש גדול כזה עד סוף כל הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה יש להקשות וכי בני ישראל צריכים הם לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון ומואב, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים נהנה ומחיה נפשו בדברי חיזוק"ה, ואפילו אם הם באים

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך', כתב הרה"ק ה'אמרי אלימלך' מגראדז'יסק זי"ע (כי תצא ד"ה א"י דהכתוב) שכאן למדנו כי מעלה יתירה יש לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול, וז"ל. דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין, אשר יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני אדם, והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר ש'תצא' למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל, אלא עליו לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום המלחמה, להעריך מלחמה וקרב ע"י תשובה ותפלה וצדקה ובוזה ינצח במלחמה ויזכה ביום הדין. וזהו 'כי תצא למלחמה' מורה על יציאתו קודם בא המלחמה, בחודש אלול ימי הרצון האלה... אז מבטיחו הכתוב ונתנו ה' אלוך בידך, היינו שיתן לך המקום ב"ה את נצחון המלחמה ביום הדין, ושיהי' בידך ורשותך להטות הרחמים והדין כל אחד למקום הראוי לה כרצונך, אכ"ר.

על דבר - להרבות בדברי חיזוק ועידוד

בפרשתן (כג ד-ז), 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא תדרוש שלומם

כמה בדיקות מצאו שאין החולי בשינים אלא חולה הוא במחלה הנוראה ל"ע, תיכף כאשר שמע רבי חיים את הבשורה הנוראה, נענה ואמר, אילו הייתי קורע שערי שמים באלול העל"ט הייתי מונע גם זה מעלי... כי כל מכאוב הבאים לו לאדם משך ימות השנה בידו לבטלם בימי הרחמים והסליחות הקודמים לזה הגזירה.

הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (ויקרא, עה"פ מוכיח אדם) מביא מעשה, פעם הגיע יהודי לעיר אחת ואמר שהוא ה'מוכיח' מפראג, הכל היו בטוחים שנזדמן לפניהם דרשן נפלא וישמעו ממנו פנינים ואמרות טובות, ולמעשה הלה אינו פותח פיו... עד שסיפר, רבותי, שמעו נא, הנה פעם הייתי עושר אדיר, נכבד העיר וכו', עד שביום אחד גלגלו עלי את הגלגל מן השמים ונהפכתי לעני מרוד חסר כל, ועוד רבות צרות אפוני ה"י... בקיצור, מטה מטה ירדתי, נמצא שהנני ה'מוכיח' - ההוכחה הגדולה ביותר שהכל בידי שמים, אין אדם מעשיר את עצמי ולא מעמיד את עצמו על מצב טוב, אלא הכל כפי שהעמידו לו משמיה.

אף אנו נאמר, הנה מגיע חודש אלול, ומתקרבים ימי הדין - הבט נא בשופר שהוא 'צר' מצד אחד ו'רחב' מצידו השני, ויהיה זה ספר מוסר חי... כשתראה בעיניך כמה אנשים החלו את השנה בצד ה'רחב' ול"ע הם מסיימים את השנה בצד ה'צר', עתה הינם 'מן המיצר' קראתי... וזהו אריה שאג - אותיות ראה, ראה מה עבר כל השנה... ותדע את אשר לפניך...

לה. כעשרים שנה לאחר שהוציא הגה"ק בעל ה'לשם' זי"ע את חיבורו העמוק בחכמת הקבלה, הגיעה השמועה לאזניו שבשעתו כאשר הגיע הספר לעיר בגדד, יצא הגה"ק בעל ה'בן איש חי' בריקוד ומחול לכבוד הספר, ולא נחה דעתו עד שהעמיד חופה כדרך שעושים בהכנסת ספר תורה.

כשמוע ה'לשם' את כל זאת פרץ בבכי, ולפליאת המספר הראה לו הלשם כי בחדרו יש עוד כתבים רבים בחכמת הקבלה אשר לא ראו אור, ואמר, אם הייתי יודע שכה משבחים את ספרי בעולם הייתי מוציא לאור עוד ספרים רבים... נמצינו למדים עד כמה משפיע חיזוק אפילו על רמים וענקים כאותו צדיק, ק"ו לאנשים פשוטים, וק"ו בדורנו אנו.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל, והיינו, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כך ממש הוא הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולזה מרמו נגע טהור, ומשום כך אסור לחתוך אותו, למען יזכור הישב שרצו מן השמים לעורר אותו על שלא אמר לזולתו דברי חיוק ועידוד המשיבים את הנפש.

והזמן גרמא בעמדנו בחודש אלול, ימי ההכנה הגדולה לקראת יום הדין הבעל"ט, וכך פירש הרה"ק ה'תפארת שלמה' ז"ע בלשון הכתוב בפרשתן (בן י)

מ'פחות שבפחותים' לו, כי גדול כוחה של 'מילה טובה' לרומם את הנפש ולהפית רוח חדשה לו, ומעתה אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, כי תמיד ה'דבר' הוא ב'עיתו', ומה טוב ל'.

עוד נאמר בפרשתן (כד ה) 'השמר בנגע הצרעת' וגו', והיינו שבא הכתוב להזהיר ולאסור קציצת הנגעים. ודרשו חז"ל (בספרי) שבכלל האיסור הוא גם בנגע טהור שאסור להסיר אותו. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע (תשי"ד ד"ה השמר) בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע על פי מה דאיתא בווה"ק (ח"ג מו): כמה דעונשא דהאי

לו. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים ז"ע לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהייתי מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו יהיה ממי שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

לז. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' ז"ע, שכל בחור נזקק לכדי חיותו 'כף אחת' מלאה כבוד בכל יום ויום. כעין זה פסק אחד מגדולי הדור זצ"ל 'הלכה למעשה', לאחד שהגיע לידו סכום מעות גדול אשר הוקדש לדבר צדקה, והלך לשאול לאיזה מין 'צדקה' יתן את המעות, והשיב לו, שישכרו אברכים אשר תפקידם יהא לחזק בחורים ולחייך להם... ובאמת לא 'מעבר לים היא' ואין זה 'מצווה נדירה' כלל, אלא בכל בית מדרש ובכל ישיבה ובכל קהילה מסתובבים אברכים ובחורים המחכים ומצפים למי שיאיר להם פנים ויאמר להם מילה טובה, ומעידים גדולי המחנכים כי רבים מ'הפירות הנושרים' רח"ל נפלו והגיעו לאן שהגיעו כי היה חסר להם מי שיתעניין במצבם ויעודד אותם, ויש קונה עולמו במילה אחת טובה שאמר, שעי"ז הציל נפשות טהורות מרדת שחת.

לח. באחת השנים לאחר 'כל נדרי' יצא הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל מביהכ"נ לכמה רגעים, ובעת שנטל ידיו ראה את אחד מבוגרי הישיבה שעדיין לא מצא את זיווגו זה שנים רבות שבא לערוך את סדר עבודת יוה"כ בכותלי הישיבה... נענה רמ"מ לעומתו בפנים מאירות ומסבירות ואמר... אה... אף אתה באת להיות עמנו, הרי יהא לנו א אנדערע יוה"כ... (יוה"כ באופן נעלה ומרומם), והנה דברי חיוק אלו נכנסו עמוק עמוק ללבו, ריפאו וחיזקו אותו... ממחרת יוה"כ פ' ישב הלה עצמו אצל הגמרא, ומני אז עלה ונתעלה ונשתנה מצבו לבלי הכר ברוחניות ובגשמיות וכהיום הוא ממקימי עולה של תורה, והוא מעיד על עצמו כי דבריו הקצרים של ראש הישיבה באותו מעמד הם שהעמידוהו על מקומו.

לט. פעם ניגש יהודי אל הגאון רבי אביגדור מילער זצ"ל לעת זקנותו בימים שלפני ראש השנה, ושאלו 'ילמדנו רבינו' במה אכין את עצמי כראוי לקראת יום הדין הגדול והנורא, אמר לו ר"א 'סמייעל' (לחייך, להאיר פנים של שמחה לכל אחד), הלה חשב שלרוב זקנותו לא הבין ר"א את שאלתו - שהרי לא ביקש ממנו הדרכה לקראת 'פורים' אלא לקראת 'יום הדין', שב ושאלו, מהי ההכנה לקראת יום הדין, ושוב, ר"א בשלו - סמייעל... וביאר כוונתו, אתם חושבים כי לרוב זקנותי לא הבנתי אל נכון את שאלתו, אפרש שיחתי, בדרך משל למי שעומד בראש 'רשת חנויות' המפוזרות ברחבי העיר, עולם כמנהגו נוהג וכל חנות אשר ברשותו מתנהלת על ידי עובדיו ומשרתיו, עדי הגיע 'אחרית שנה', אז יקח בעה"ב זמן - יערוך 'מאזן' (באליס, הכנסות כנגד הוצאות) ויברר היטב את כל הנעשה בכל חנויותיו, ויגלה כי במקום פלוני יש מידי הרבה 'עובדים' ויש לשלח חלק מהם, במקום פלוני צריך 'לפרסם' יותר על קיום החנות למען ידעו דור אחרון שזכו לחנות כזאת בקרבם, במקום שלישי צריך להרבות ב'מיני' הסחורה... מכיוון שנדבר עם יועציו, אמרו לו אף אם נראה שעליך 'לשחרר' חלק מ'פועליך', חוס נא חמול נא, את פלוני אל תסלק,

באר הפרשה - פרשת כי תצא

חברו, וזה שנאמר (שם לד יג-טו) 'מי האיש החפץ חיים' - לבקש בראש השנה כתבנו בספר החיים, נצור לשונך מרע - לבל ידבר על חברו, סור מרע ועשה טוב, וזהו הכנה ליום הדין להוציא משפטנו לאורה, כי אם האדם מחזיק את חברו בחזקת צדיק אזי גם אותו יכתוב בספרי הצדיקים, עכ"ל.

אבינו מלכנו חננו ועננו, יאר ה' פניו אלינו ויכתבנו ויחתמנו בספשלצ"ג לאלתר לחיים טובים ולשלום.

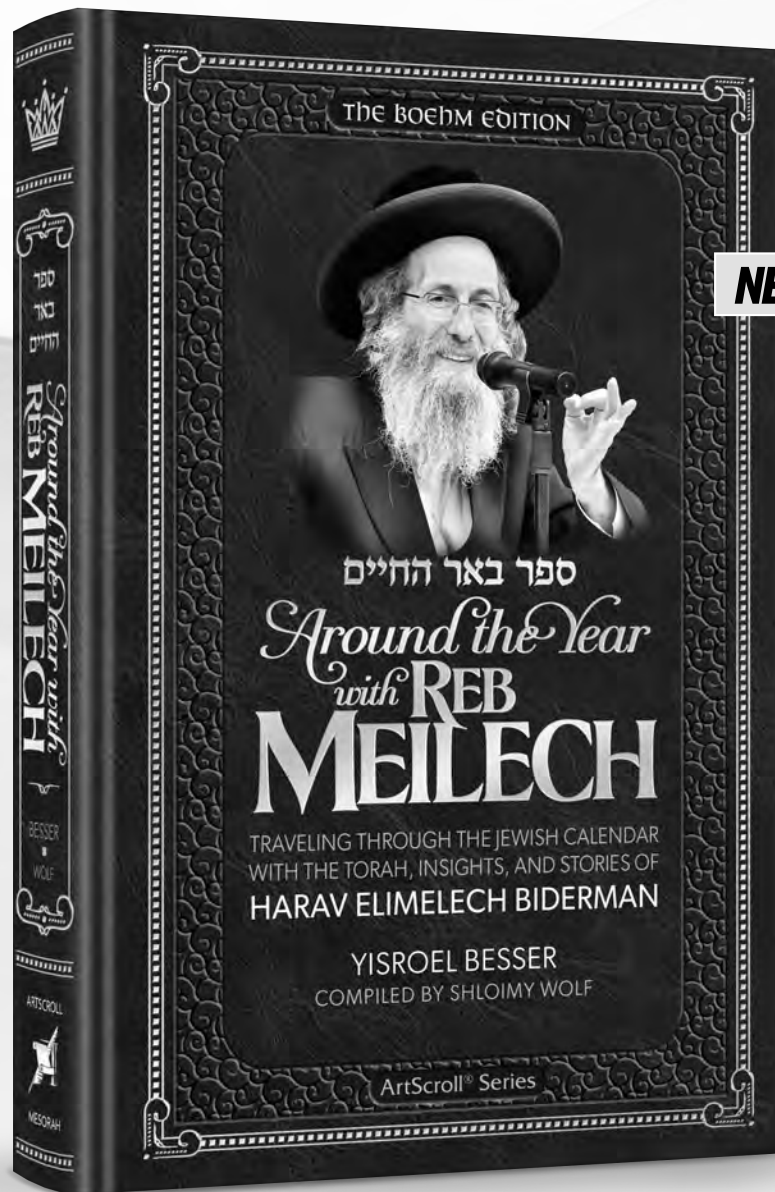
'כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע', וז"ל, הנראה לרמוז בזה על יום ראש השנה הבעל"ט, אשר מחנות הסמ"א הם קמים על האדם ביום הדין, וכמו שנאמר (איוב ב א) 'ויבואו בני אלהים להתייצב על ה' וכו', ועיקר ההכנה על יום הנורא הזה להיות אחזה וריעות בין בני ישראל, כמו שנאמר (תהלים צח ו) 'בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'', לשון אחזה וריעות וכו'. וזה הרמז בפסוק שהתחלנו כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע, לבל ידבר ח"ו רע על חברו ולא יראה כלל בחסרונו רק במעלת

כי עצם שהייתו מביאה לך 'קונים' רבים מחוץ - ע"י החיוך והארת פנים שהוא מאיר לכל הבאים בשעריו... כך נמי האי יומא יום ראש השנה הוא יום שהקב"ה עורך בו כביכול 'מאזן' - בוחן ובודק את כל הנעשה בעולמו וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון, פעמים שהוא מחליט על כמה מ'עובדיו' שאפשר לשלחם מ'עסק' זה העולם... אמנם את אלו המאירים פנים לבאי עולם אותם ישאיר בכל אופן... מעתה תבין כי עצה טובה והגונה נתתי לכם לקראת יום הדין.

כע"ז ידוע כי הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל היה אומר במשל ל'בית מלון' היקר בעולם אשר השהות בו עולה כששת אלפי דאלער לשעה, ואף עשירים גדולים אינם יושבים בו יותר מכמה ימים ספורים, והנה רואה אחד האורחים את ידידו שמכבר הימים השווה אף הוא במלון, ויתמה העשיר עד מאד מה לידידי העני בבית יקר כזה, וישאל את ידידו הגידה נא לי כמה זמן שהותך כאן, ויענהו העני, זה לי כשנתיים ימים אשר אנכי יושב כאן, ותגדל תמיהת העשיר... עד שהסביר לו העני אני ממשרתי בית המלון, ולצורך עבודתי ניתן לי חדר ובית מדור בזה המלון היקר... כך כביכול העולם הזה 'עולם יקר' הוא עד מאד, אבל מי שעובד כאן, כלומר שיש בו תועלת לצורך העולם מחזיקים אותו כאן כחלק מ'בית המלון' ולא לצורכו אלא לצורך גבוה, ונוגע לכל מי שמאיר פנים לבאי עולם (וכיו"ב מצרכי רבים) שמשאירים אותו לצורך העולם...

NOW AVAILABLE!

NEW!

by **Yisroel Besser**
compiled by **Shloimy Wolf**

ARTSCROLL